СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 305. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 31-го грудня, 1936. — VOL. XLIV. No. 305. Jersey City, N. J., Thursday, December 31, 1936. THREE CENTS

РУЗВЕЛТ ЗА РОБІТНИЧІ РЕФОРМИ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт висказав перед конференцією ґазетярів свої пляни щодо робітничих справ, як питання робітничої заплати, дитячої праці і довготи праці.

Президент заявив без ніяких обиняків, що уряд повинен зробити рішучі кроки, щоби покласти кінець голодовій заплаті, довгим годинам праці й найманню дітей до праці в фабриках.

Він додав, що уряд тепер студіює ці справи й збирається предложити конґресові відповідні проєкти. Одначе він нічого не говорив про зміну конституції, без якої такі реформи неможливі.

Президент вишле до конґресу своє головне посланіє на день 6-го січня, або виголосить його самий до спільної сесії обох палат конґресу. Друге посланіє буде зовсім певно лиш прочитане; воно буде відноситися до буджету й буде відай вислане 8-го січня.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА ЗАГОСТРЕННЯ НЕВТРАЛЬНОСТИ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт заявився за те, щоб конґрес загострив обовязуючий тепер закон про невтральність до цього, щоб не вільно було висилати з Америки ніякої зброї й амуніції навіть на горожанську війну.

Президента видно заставив побиватися за таку ревізію закону про невтральність факт, що уряд мусів дати дозвіл на вивіз з Америки амуніції льоялістам в Еспанії, бо теперішній закон забороняє вивіз амуніції на війну між державами, але не на горожанську війну. Президент дав до зрозуміння, що він уважає цей вивіз амуніції льоялістам законним, але непатріотичним учинком.

ЗА БЕЗПЕЧНЕ ЛІТАННЯ.

НЮ ЙОРК. — Зріст числа нещасних випадків у летництві заставив летничих інжинірів взятися знову до праці над удосконаленням летничої машинерії.

Департамент торговлі пішов назустріч цим заходам і скликує до Вашинґтону конференцію для розглянення спеціяльно питання, як зробити літання безпечнішим. На конференцію мають просити всі чинники, заінтересовані в летництві.

ВТОПИВСЯ ЯПОНСЬКИЙ ДИПЛЬОМАТ.

ОНАЙДА (Ню Йорк). — Д-р Тойокічі Ҷнаґа, японський дипльомат, втопився тут в озері, на котре він вибрався ловити рибу в полонці.

Як японець ішов по леду до полонки, лід заломався й чоловік пропав під ледом. Його син і один сусід не бачили навіть, як це сталося. Побачили тільки розколину в леді й догадалися, що сталося. Закликали стейтову поліцію й на спілку з нею довгими жердками бовтали в воді так довго, поки не зачепили жердкою за одіння втопленого й витягнули тіло.

СМЕРТЬ СЛІПОГО ПІД КОЛЕСАМИ ПІДЗЕМНОЇ ЗАЛІЗНИЦІ.

НЮ ЙОРК. — На стації підземної залізниці системи „Бі-Ем-Ті" на Юніон Сквері знайшлись у вівторок пополудні два сліпі музиканти, що грають в орхестрі сліпих. Як оба, держачися попід руки, виходили зі стації, один з них, Оскар Інґленд на імя, висунувся занадто на бік у дорогу наближаючого на стацію поїзду. Поїзд схопив його, відорвав його з рук товариша й роздавив до цементової плятформи. Його товариш остався на місці закаменілий.

Погиблий заробляв $23.75 на тиждень. Лишив жінку й троє дітей.

ПІМСТА В СУДІ.

ДЖЕКСОН (Кентокі). — У місцевім стейтовім суді почалася в вівторок розправа проти Джанія Шеперда, 18-літнього парубка, обвинуваченого за вбивство 17-літнього Ґардія Ґебарда. Як тільки почалася розправа, пані Віоля Виклайн, що сиділа між публикою, встала з місця й викрикуючи прізвища проти обвинуваченого, стрілила до нього з револьвера. Шеперд схопився за чересо й упав на землю. Коло нього впав 27-літній Джордж Шавз. Адвокат дістав кулю в ногу. Одна куля поцілила одного чоловіка з публики в коліно.

Поліція зараз арештувала жінку і її чоловіка. Як лікарі підійшли до Джанія Шеперда, він уже не жив. Жінка каже, що вона сама стріляла та що зробила це з пімсти. Ґарві Ґебард був її син з першого подружжя. Шавз має кулю в леґені.

ЗА ОЧИЩЕННЯ ПОВІТРЯ МІСТ З ДИМУ.

НЮ ЙОРК. — На зборах хеміків, скликаних Американським Хемічним Союзом, що відбулися в Колюмбійськім університеті, виступив д-р Ґ. Ф. Джанстон, професор хемічної інжинірії в університеті Ілінойс, з рефератом про винахід машини для прочищування повітря міст з диму.

Прелеґент і його співвинахідник, А. Д. Сай, говорили про велике значіння винаходу для здоровля людей.

ІНФЛЮЕНЦА Й ЗАПАЛЕННЯ ЛЕҐЕНІВ.

НЮ ЙОРК. — Число занедужань від інфлюенци трохи зросло. Зате поважно зросло число смертей від запалення леґенів.

Уряд здоровля звертає увагу населенню на потребу кликання лікарської помочі в занедужаннях на інфлюенцу.

ТОРОНТО ОСЕРЕДКОМ ВИРОБУ АМУНІЦІЇ.

Преса подає, що Торонто небавом стане осередком виробу воєнних засобів і амуніції, як це було в часі останньої війни. Вже від місяця певні чинники роблять інспекцію фабрик сталевих виробів, щоб устійнити їхні устрої та придатність. Ходять чутки, що деякі фабрики вже підписали контракти на виріб амуніції. В Торонті начисляють 22 фабрики сталевих і залізних продуктів, 59 фабрик машинерії, 79 фабрик електричних машин і апаратів, 26 фабрик бляшаних виробів і 21 фабрик деревляних продуктів. Усі ті фабрики можна пристосувати до продукції воєнних засобів.

НАЄМНА АНҐЛІЙСЬКА АРМІЯ НЕ ДОПИСУЄ.

Ірл Стенгоп, перший комісар для публичних робіт і давніший підсекретар для закордонних справ, недавно заявив у палаті лордів, що анґлійський уряд має великі труднощі при наборі добровольців до анґлійської армії. В осени ц. р. уряд постановив набрати 17 тисяч рекрутів до чинної служби у піхоті. Одначе охочих знайшлося всього 850 людей. Обговоривши цю справу, Лорд Стенгоп дав до пізнання, що анґлійський уряд буде правдоподібно зневолений завести примусову військову службу.

ШТУЧНИЙ РАД З СОЛИ.

В Інституті Венкувер д-р Ґордон Шрум, професор в університеті Бритійської Колюмбії, показував зібраній авдиторії рад, вироблений з соли. Той штучний продукт має ті самі прикмети, що й дорогоцінний рад, видобуваний у бельґійській кольонії Конґо, в Африці, і на далекій півночі Онтеріо.

Через свою надавичайну рідкість один ґрам природнього раду в 1921 році коштував 126 тисяч долярів. Штучно спрепарована субстанція, яка має всі прикмети природнього раду, є така дешева, що її легко можуть набувати шпиталі в усіх більших містах. Ця нововинайдена субстанція виробляється зі звичайної соли.

ЧОРНА НЕВДЯЧНІСТЬ.

У Білгороді, Югославія, суд засудив 6 російських іміґрантів на вязницю від 6 місяців до двох і пів року. Засудженим доказали, що вони вели в Югославії шпіонажу в користь московських большевиків.

Югославія приняла у себе багато тисяч російських утікачів після того, як у Росії прийшли большевики до влади. Російською політичною іміґрацією занявся уряд Югославії дуже сердечно і можна сказати, що іміґрантам з Росії, які опинилися на території Югославії, жилося ліпше, ніж тим, що задержалися в інших европейських краях. Дуже багато російських іміґрантів у Югославії були приняті до державної служби. За це деякі іміґранти відплачуються тепер Югославії в той спосіб, що викрадають там військові секрети і передають комуністичним агентам.

ШВАЙЦАРСЬКИЙ УРЯД ВИДАЄ БЕЗОГЛЯДНУ ВІЙНУ КОМУНІЗМОВІ.

Швайцарська федеральна рада рішила загострити боротьбу проти комунізму адміністраційними засобами. Між іншим конфіскуватимуть усі швайцарські закордонні часописи й інші пропаґанді друки комуністичні, анархістичні, антимілітарні й антирелігійні й інші, що загрожують внутрішній та зверхній безпеці краю. Комуністичну організацію „Червоної Помочі" розвязали та заборонили її діяльність. Всі освітні курси, призначені для комуністичної пропаґанди, заборонено. Поліція має заборонювати всі сходини та маніфестації, небезпечні для ладу або безпеки краю.

УТОПЛЕННЯ ҐРОЗИЛО СТО РИБАКАМ.

Рибаки, які мешкають в околиці Дельти, над озером Манітоба (Канада), виправилися на озеро ловити рибу. Всіх рибаків було тоді сто. Дехто з них був з автомобілем, а дехто з товаровим авто. Крім того на озеро вихали двома возами, запряженими по парі коней. Рибаки розійшлися по озері і почали там свою працю. Попробували полонки, позакидали сіти і поволі почали витягати риби. Деякі рибацькі партії були віддалені від берега на шість до сім миль.

Серед того, як рибаки працювали, недалеко від берега на просторі яких трицять миль серед сильного гуку відломалася величезна крига леду. Ця крига під напором полудневого вітру почала посуватися на північ. Один з рибаків, що їхав по леду автомобілем, запримітив перед собою простір води в розмірі яких десять ярдів. Очевидно він ускочив з автомобілем і, побачивши ґрозу положення, повідомив про загрозу найблищі рибацькі ґрупи. Рибацькі партії, які працювали недалеко місця, де прийшло до розриву леду, одні при помочі човнів переправилися на беріг, а другі перебрили воду, що при березі була доволі плитка. Натомісць рибацькі партії, що працювали на озері у віддалі шість до сім миль, не знали про катастрофу і їх треба було повідомляти літаками, що почали кружляти над ними і давати їм в цей спосіб до пізнання про страшну небезпеку. Рибаки позалишали на озері свої сіти і чимскорше прибігли до того місця, де розломаний лід не дуже далеко відплив від берега. Їх перевезли човнами на беріг. Два рибаки, які на озері мали по парі коней, не хотіли залишити своїх коней. Вони осталися на озері цілу ніч і щойно рано при помочі човнів їх перевезено в безпечне місце. Одна пара коней також була врятована. Так врятувалося яких сто рибаків, що могли легко потопитися, бо раз, що ледова крига відпливала щораз то дальше від берега, а крім того лід під впливом теплого вітру розпускався і ставав з кожною мінутою тоншим. На кризі залишився один автомобіль, якого не вспіли врятувати, і одна пара коней, що очевидно потопилися.

ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО БАТЬКОВБИВСТВА.

Карло Карпенко, 19-літний хлопець у Ревір, Месечусетс, признався перед місцевим стейтовим судом, що він убив свого батька, 48-літнього Євсея Карпенка.

Син говорив, що він убив батька підчас родинної сварки. Мовляв, батько в пяному стані хотів бити матір, сестри і його, і в обороні їх і власній він стрілив до батька з револьвера. Хлопець каже, що він певний, що батько був би вбив матір і сестри.

ВІДЗНАЧЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ШКОЛЯРІВ.

Як подає днвник „Спектейтор" у Гемилтоні, Онтеріо, найвищі відзначення за успіхи в науці в тамошніх вищих школах дістали два українські хлопці: Володимир Свистун і Іван Яремко. Тамошня Сталева Компанія дає що року стипендії двом найздібнішим студентам: першу стипендію в сумі $400 і другу в сумі $350. Дають їх студентам вищих шкіл, що перейдуть іспити з визначними успіхами. Обидві стипендії є для студентів, що хотять студіювати практичне знання в Торонтськім Університеті, або Квінс.

Були три кандидати до стипендії в такім порядку: Володимир Свистун, син пані Ольги Свистун, Іван Яремко і Елен Віла. Свистун дістав першу стипендію, Яремко мав дістати другу, але через те, що йому вже призначено стипендію Ленарда за загальні успіхи в сумі 800 долярів, то стипендія Сталевої Компанії припала Віль.

ВЕЛИКА ЛІСОВА ПОЖЕЖА.

В полудневій Алберті, в долині ріки Бов, занялися з невідомої причини ліси на просторі 100,000 квадратових акрів. Це околиця великих посілостей з 5,000 штуками рогатої худоби. Згоріло багато будинків, стіжків паші й сотки худоби. Вогонь загасив дощ, який саме в той час обильно випав.

ПОЛІЦАЇ УВІЛЬНЕНИЙ ВІД ВИНИ.

Біля допомогової кухні у Вінніпеґу (Канада) прийшло до сутички між міською поліцією і безробітними. Певне число безробітних, яким відказали допомоги через те, що вони не хотіли приняти праці на фармах, домагалися харчів і намагалися силою вдиратись до кухні. Поліція, виконуючи свій обовязок, безробітних до кухні не допустила. Серед метушні Доґлес Ґрейджер, секретар стоваришення безженних безробітних, дістав від якогось з поліцаїв палкою по голові. За це він заскаржив перед поліційним суд констабля поліції Дж. В. Доксбурі. В цій справі відбувся суд перед поліційним суддею Т. Ґ. Мореєм у провінціональнім суді. Суддя по переслуханню свідків обох сторін звільнив констабля від вини і кари. Видаючи присуд, суддя висловився, що поліція у даній випадку мала повне право при помочі палок привернути контролю над товпою.

ЖАХЛИВИЙ ПЛЯН КОМУНІСТІВ У НАСТАСОВІ

ЛЬВІВ. — В Настасові, тернопільського повіту, місцеві комуністи плянували знов жахливий злочин. Вночі з 11 на 12 грудня ц. р. в одній відлюдній хаті на краю села зійшлася комуністична ячейка, узброєна в ріжного роду зброю, щоб обговорити пімсту на тих громадянах села, котрі по недавнім кривавім нападі комуністів у Настасові, в якім упав бл. п. М. Лапчак, своїми зізнаннями обтяжили комуністичних ватажків. Як виказують доходження, підготовляли вони цим разом напад на широку скалю. Знайдені фляшки бензини й напущене воском клоччя доказують, що вони плянували підпал села, а підчас паніки мали зробити криваву розправу зі своїми противниками. Та хтось із них зрадив цей чортівський плян поліції. Місцева й тернопільська поліція окружила нишком хату тайних сходин і чекала на вислід наради. Коли комунарі завважили, що їх окружено, почали стріляти і втікати з хати. За втікачами посипалися стріли поліції; один зі змовників, Кость Моруцький, упав, поцілений смертельно в плечі; другого, Канцера, ранили в ногу і він попав у руки поліції. По цім арештовано кільканадцять учасників тої наради і відставлено до Тернополя. В селі ходять поголоски, що настасівські комунарі удержували тісні звязки з жидівськими комуністами з Тернополя і Микулинець, які підготовили їх до цього пекольного наміру. Під терором ґашух комунарів в останніх часах культурне життя Настасова зовсім заникло.

ПОЛЯКИ ПРО РЕНЕҐАТА ПЕВНОГО.

ВАРШАВА. — „Бюлетень Польсько-Український" ч. 49, пише про відомого волинського запроданця Петю Певного таке: „Не зважаючи на виняткові умовини, в яких Певний міг вести свою політичну працю, він не зміг зєднати собі опінії українського населення Волині. Примінював він при цьому у власнім колі прихильників такі методи, які зневохотили приятелів. У висліді по багатьох роках стверджено, що Волинське Українське Обєднання під його проводом не вросло в терен, що українська маса пішла назустріч усяким революційним струям, а рухливіші одиниці пішли в підпілля".

ВЕЛИКЕ ПРОТИКОЛЬОНІЗАЦІЙНЕ ВІЧЕ В ЗБАРАЖІ.

ЗБАРАЖ. — Дня 16 листопаду відбулося в Збаражі масове віче українського загалу, в якому обговорювали та протестували проти кольонізаційних практик польського уряду на українських землях. Учасників було понад 1,200. Вичерпний реферат про земельну реформу виголосив пос. Василь Балюх, зясовуючи зібраним трагічну ситуацію нашого села внаслідок його перенаселення й зубожіння та внаслідок кольонізаційних практик польського уряду. По рефераті вивязалася дискусія, в якій усі промовці однодушно обстоювали тезу референта, що протестує проти всяких кольонізаційних намірів. Подібні масові віча відбуваються нині по всіх закутинах західньо-українських земель.

ЛЮДСЬКА ЗЛОБА.

КОПИЧИНЦІ (Галичина). — На полях копичинецького повіту появилася в осени страшна язва мишей, які винищували осінні засіви. Повітова влада порішила винищити миші спеціяльно в тій цілі затроєною пшеницею. За примуєовою заплатою роздали цю затроєну пшеницю людям і почалося масове троєння мишей, але не без нещастя. Деякі злобні люди вирішили, що цією затроєною пшеницею можна розрахуватися зі своїми сусідами і почали сипати її по городах і обійстях, від чого погинули сотки домашнього дробу. Кільканадцять господарств у селах Чабарівці, Суходолі і Вільхівчику залишилися зовсім без домашнього дробу. Одному господареві хтось насипав цеї пшениці в жолоби, від чого згинув йому кінь, корова і бегога. Ще інший хазаїн пробував отруїти таки свою власну жінку.

СОВЕТИ КУПУЮТЬ МЕНШЕ В НІМЕЧЧИНІ.

МОСКВА. — Опубліковані статистичні дані виказують, що Совети цього року закупили в Німеччині значно менше продуктів, ніж минулого. Цього року закупили на $20,000,000, а минулого на $58,000,000. Причиною зменшення закупів є по части політичне напруження, а по части це, що Совети прямують до повної економічної самовистарчальности, яку за словами комісара заграничної торговлі, Розенгольца, Совети осягнуть у 1938 році.

ПОЛЬЩА ОБІЦЮЄ ПОМІЧ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

ПАРИЖ. — Міністер закордонних справ Франції, Дельбо, заявив у парляменті, що Польща зобовязалася прийти Чехословаччині з поміччю, коли б на неї напала Німеччина. До цього наклонила Польщу Франція і на основі цього приречення французький уряд дав Польщі фінансову позичку.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ШЛЯХОМ СИЛИ, ЧИ ПЕРЕКОНУВАНЬ?

Майже без ніякого протесту навіть з боку Франції німецький нарід став цілковитим паном над своїми землями, горами, ріками і т. п. Пропали і зникли ті окови, якими версайський договір скував був німецький нарід. А зірвала їх Німеччина, навіть не питаючись нікого, чи можна їй це зробити. І ніхто, включаючи навіть найбільш тут заінтересовану Францію, не пішов карати Німеччину, бо всі погодилися з доконаним фактом. Щобільше, один одного питали: А що буде далі?

І те далі прийшло. І то дуже скоро. Бо ось Франція й Анґлія вже самі підносять, що треба піти назустріч дальшим домаганням Німеччини: треба дати їй можність діставати більше сирівців. Іншими словами: треба віддати Німеччині ті заграничні кольонії, які їй забрано підчас світової війни. Значить, треба їй дати те, що якайрішучіше відмовлялися дати ще тому рік, і що, як це писалося в анґлійській пресі, не могло тоді входити навіть під серіозну дискусію.

Якіж причини такої великої побіди Німеччини? Певно, що вони складні, що тут вина самих тих, що складали версайський договір, бо вони вмістили в нім такі точки, щодо яких не було ніяких виглядів, щоб вони могли бути вдержані на довший період часу. Але це ще не ціла відповідь на наше питання. Бо, не зважаючи на те все, Німеччина могла бути ще на довгі десятки літ далі в приниженню, не маючи навіть змоги виконувати суверенних державних прав над своєю власною територією і своїм власним народом. І булаб вона цілком певно й досі такою поневоленою, якби була числила на добру волю тих держав, що її покопали. Булаб вона й досі з ними переговорювала й булаб досі далі в неволі. Булаб досі далі заключала ріжні угоди і булаб далі котилася до упадку, якщоб її життя булоб залежне від ласки інших. І якщо сьогодні з Німеччиною мусять рахуватися, якщо їй самій предкладають ріжні користи, то є це вислідом цього, що Німеччина зуміла витворити таку силу, яка вказує на те, що вразі потреби німецький нарід готов силою здобути те, що йому потрібне, чи що йому належиться. Чи дійсно це вдалосяб Німеччині, це вже інша справа. Але фактом є, що їй моглоб це вдатися, бо є сила. І це одно заставляє інших з нею числитися.

А чи може виглядати інакше справа і з Україною? Чи може український нарід думати, що зможе визволитися від ворогів, переговорюючи з ними і заключаючи угоди, з яких, як виказує досвід, ніколи нічого для нас доброго не виходило? І чи не повинні ми вже раз це зрозуміти, що рахуватися з нами будуть тільки тоді, коли ми будемо дійсною загрозою миру в Европі, коли ми своїм революційним наставленням докажемо, що ми годні потрясти не тільки нашими ворогами, але й цілим укладом европейських сил?

ВЧІМСЯ ВІД ІНШИХ

Ще раз вертаємось до теми: де треба, вчімся від інших, а то й від ворогів. І пишемо це з нагоди процесу Франкфуртера, себто того жида, що вбив у Швайцарії німця Ґустльофа. І пишемо тому, що бачимо, що як колись у процесі жида Драйфуса, чи жида Шварцбарта, так і тим разом, коли йшло про жида Франкфуртера, жидівська преса зробила все можливе, щоб оборонити Франкфуртера, щоб вирвати його з рук суду. Не беремо їй цього **за зле,** а тільки стверджуємо факт. І ще додаємо, що вона це робить навіть у такім випадку, коли йде про таких цілком незамітних жидів, до яких треба зачисляти Шварцбарта, а тепер Франкфуртера, що то вибрався з Югославії пімстити кривди жидівського народу не до Німеччини, щоб убити Гітлера, а до вільної Швайцарії, щоб там убити Ґустльофа, людину, про яку навіть не знати, чи вона була „добрим гітлерівцем", яка нічим не провинилася проти жидів. А що так було, що Ґустльоф не був ніяким визначним гітлерівцем, ні антисемітом, видно найкраще з цього, що жінка Ґустльофа не жадала від Франкфуртера ніяких леґітимацій, а як тільки він замельдувався, хоч був наскрізь чужою особою, відразу впустила його до Ґустльофа, бо не відчувала, щоб на Ґустльофі спочивала якась вина, щоб він міг бути за щось відповідальним до цеї міри, щоб хтось міг посягати на його життя — мстячися за жидів і охоронюючи Швайцарію від гітлеризму.

Як знаємо, вся жидівська преса є завжди за придержування Божої заповіди **„Не вбивай".** А хто цю заповідь нарушує, вона протестує в імені гуманности і публичної моралі. Але коли нарушують цю заповідь жиди, вся жидівська преса стає в їх обороні. Знаходяться сотки арґументів на виправдання вчинків, хочби ці вчинки доконували такі дрібні й непомітні люди як Шварцбарти чи Франкфуртери, хочби їх доконували в таких обставинах, у яких навіть годі говорити про щось таке, що може бути подібне до дійсно геройських учинків.

Очевидно, що пишемо це не тому, щоб застановлятися над жидами, а на це, щоб **наша** суспільність знала, як поводяться в таких випадках інші народи. Тоді ми зможемо належно осудити тих, що то беруться критикувати ту нашу молодь, що віддає своє життя, заступаючися за кривди нашого народу. Тоді ми зможемо належно оцінити і такого Винниченка, що то підчас процесу Шварцбарта за вбивство Петлюри ходив попід руки з жидом-комуністом Торесом, що то боронив Шварцбарта й оплюгавлював покійного Петлюру. На голову такого жидівського Винниченка впало би давно прокляття всього жидівського загалу...

НАЦІОНАЛЬНІСТЬ І ПАШПОРТ

Наші часи — часи переважно пашпортові. До війни 1914 року тільки деякі поліційні держави, як Росія, знали й прикладали пашпортову систему; в цілій же західній Европі можна було подорожувати без усякого пашпорту. Навіть по готелях ніхто пашпортом не цікавився і кожний міг записуватися під таким іменем, яке йому приходило в той мент на думку. Тепер усе те змінилось, і то настільки, що людина без пашпорту відразу стає підозрілою і небезпечною, і рідко який готель прийме таку людину до себе на нічліг. Пашпорт зробився одною з найнеобхідніших приналежностей людської особи.

І саме тому в житті народу, що змагається за визнання в світі свого **окремого** національного обличчя, яке має стати підставою для витворення окремої незалежної національної держави, пашпорт відограє велику, хоч і переважно неґативну ролю. В очах поліційних функціонарів національна приналежність осібняка відзначається дуже часто державною приналежністю пашпорту: хто має польський пашпорт, той поляк; хто має американський пашпорт, той американець; хто має румунський пашпорт, той румун, і т. д. А що нема такої держави, яка малаб українські пашпорти, то й сама українська національність в очах поліційних функціонарів ніби не існує. Кажу „ніби", бо в сумнівних випадках та сама поліція намагається, як побачимо далі, встановити точну національність власника пашпорту, але майже завжди, якщо справа йде про українця, визначає її хибно і для нас образливо.

А вина в тому спадає майже завжди на самих же українців, що — і саме це є дивне і вельми небажане! — таксамо піддаються гіпнозі пашпорту і, забуваючи про свою справжню національність, починають фіґурувати як поляки, румуни, американці, тощо, з величезною шкодою, розуміється, для справи ствердження нашої національної окремішности в світі та взагалі для цілої справи нашого національного відродження.

Але мушу пояснити свою думку кількома прикладами.

Усім відомо, що в Америці українці нараховують себе мало не на міліон, а тимчасом офіційна статистика не виказує навіть сотні тисяч. Деж інші? Фіґурують як поляки, румуни, чехи, москалі, збільшуючи ваґу й значіння наших національних ворогів, і то тільки тому, що наші люди приїхали були до Америки з польськими, румунськими, чеськими чи російськими пашпортами.

Те саме відноситься й до нашої найбільшої національної кольонії — Канади, те саме відноситься й до Бразилії й до Арґентини. Тимчасом отаке „пашпортове" зменшення нашої скількости по тих країнах відбувається не тільки на становищі того населення в тих країнах (бо, як відомо, при визначенні фондів на школи та на інші культурні потреби свого населення уряди тих країн користуються перш за все статистичними даними, на явну шкоду — при українській пашпортовій пасивності — для української національної справи і на величезну вигоду наших ворогів), але й відбивається відємно на національній боротьбі в краю та на теренах европейської еміґрації, бо дозволяє нашим ворогам зменшувати нашу дійсну вагу в цілому світі та виказувати, що українці в своїх статистиках послугуються ніби фантастичними, підробленими цифрами, і тим підважують взагалі вартість **усіх інших** наших тверджень: бо хто фальшує одне, може сфальшувати й друге; хто ніби бреше, що українців один міліон в Америці, може таксамо легко збрехати, що українців шість міліонів у Польщі.

І потім приходить другий арґумент: Хто і де бачить цих таких численних українців? Де вони? Чи може бути, щоб такий численний нарід не залишав, якщо він не є цілком некультурним народом слідів бодай по світу подорожування своїх інтеліґентніших і заможніших людей? Зверніться до статистичних даних ріжних поліційних та туристичних бюр для чужинців по всіх країнах: скільки українців ви там знайдете? І дійсно звертаються і знаходять — одиниці. Бо тільки одиниці покищо розуміють цілу вагу національного освідчення в світі **на кожному кроці і при кожній нагоді.**

В Італії, *наприклад,* бодай у центральних установах розуміють дуже добре, що при теперішніх відносинах у східній Европі пашпорт не може визначати **справжню** національну приналежність відповідної особи, і коли ця особа не вважає потрібним зазначити таку свою національність і на **ній настоювати,** то відповідні чинники намагаються, як я вище вказував, визначити цю національність за територією найбільшої ймовірности; а що українці своєї національности не освідчують, то ця територія ніколи не ділає нам на користь. Ось один типовий приклад, що висвітлить добре ситуацію.

Гостював тут у Римі минулого місяця один український священик, походженням з Галичини, щирий український патріот, о. Д. Мав він американський пашпорт, бо сповняє свою пастирську службу в Америці вже добрих 35 років. Отже чим не американець?!... Тимчасом, не вважаючи на ці 35 років життя в Америці, о. Д. залишився, повторюю, щирим українським патріотом і завжди був радий прислужитися, чим тільки міг, українській національній справі. Але йде він, як тут закон вимагає, зголоситися на поліції та взяти дозвіл на перебування; проста формальність, що не коштує ані копійки, але служить... саме для статистичних даних. Дає він свій американський пашпорт, дістає зараз же дозвіл і вертається додому (цебто до моєї хати, де він перебував) цілком задоволений. На дозволі написано цілком ясно, що о. Д. американець, і ніхто йому ніяких питань не ставив, а він таксамо в ніякі зайві балачки не вступав, цебто про свою справжню, а не пашпортову, національність нікому не сказав. А наслідок? Приходить до мене за кілька днів аґент поліції з запитом, чи справді живе у мене... **москаль** о. Д. Чому москаль? Бо, не зважаючи на те, що о. Д. народивсь у Відні, не зважаючи на те, що він прожив 35 років в Америці і мав американський пашпорт, його назвище має такий словянський характер, що поліція після довшого вагання визначила сама його національність... на користь найчисленнішого з словянських народів. Певна річ, що після моїх вказівок, аґент викреслив отого „москаля" і написав „українець", але колиб о. Д. жив не в мене, а десь в іншому пансіоні чи готелі, він продовжував би фіґурувати, як москаль. На чию користь?

Хай цей приклад послужить **осторогою для всіх наших українців в Америці, що подорожують по Европі** з американськими пашпортами, щоб не служити **несвідомо** нашим ворогам. Вони мусять **свідомо і на кожному кроці підкреслювати свою українську національність.** Чи бачили ви де поляка, який би, ще до існування незалежної Польщі, фіґурував як москаль чи австрієць?! Поляк усе і завжди голосив про свою польську національність, і це було одною з причин, чому всі в світі знали про існування польської нації, і чому та нація здобула в такий легкий спосіб свою незалежну державу, поширену коштом тих національностей, що про себе завжди мовчали та ходили все під чужими прапорами.

Евген Онацький,
Рим.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

Передрук заборонюється. — Авторські права застережені.

(91)

Повний вражінь вертається Володько з Василем до дому. Коли виїхали в чисте поле, йому робиться нудно, холодно. Сонце над заходом, тому холоднішае. Володько щільніше захрістує свій одяг. Але він чує, що в голові стає неясно. У очах ніби туман. По цілому тілі, здається, хтось лле холодну воду. На обличчю зявляється блідість так, що навіть Василь помічає.

— Що тобі, Володьку?... — **питає** він.

— Щось зле... Трясця трясе...

— Йди сюди... Сідай озьде...

Василь огорнув Володька кожухом, вкрив ноги і вдарив по конях. Він боїться за Володька. Він сам нераз бачив і пережив ріжні хвороби. Тиф. Страшне слово. На ньому дуже виразно помітно тиф...

Як доїхали до дому, як злазили зі саней, все це Володько ледь пригадує. Йому постелили на печі на гарячому черіні. На чоло виступив піт, але пропасниця не вгавала. Почали лізти на думку ріжні нісенітниці. Якесь чорне пооране зі широкою борозною поле. Він іде ним, стрибає зо скиби на скибу... Перед ним, над ним, за ним безліч чорного галичча. Чорні птахи літають, кричать, торкають його крилами, застеляють від зору небо і сонце. Йому здається, що він не дійде до кінця того поля, що впаде. Але він мусить дійти. Мусить! Він знає, що як не видержить, як тільки спіткнеться, як тільки впаде чи присяде, на нього накинеться і заклює все те хиже галичча. Тому він мусить іти...

Далі він бачить стару свою хату в Лебедщині. Виразно пізнає лаву, стіл, образи. Бачить той головний образ Бога-Саваофа на покутті і бачить ледь помітне червоне світло перед ним. У хаті і не світло, і не тьма. Жовто так, ніби всі вікна зі жовтого скла і через них переходить світло сонця. Він ще зовсім малий, ходить сам один по хаті і чогось шукає. Ходить навкруги коло лавиць, мацає щупками своїх пальців кожний предмет, мов сліпець. І йому здається, що в цій хаті він забув чи загубив щось неймовірно дороге. Здається, що він мусить те знайти і винести на денне світло.

У голові шумить. Поволі вриваються останні ниточки свідомости і він грузне в безконечну безодню темноти.

Дивне було його пробудження. Перше, що кинулося в очі, це яскравість соняшного проміння, що товстим стовпом вривається до кімнати. Відкриваючи більше очі, він ніби жахається. Здається, що то далі тягнеться непритомність і примара. Перед своїми очима виразно бачить обличчя батька. Велике, порізане зморщками, заросле бородою.

— Ну? Ну, як же тобі? — чує батьків голос.

Володькове обличчя стягається... Вся його сила збігається до уст, які хочуть виявити хоч якунебудь усмішку. Бо через сон, слабість і світло сонця бачити батька є йому дуже приємно. Здається, що він десь довго блукав серед буревіїв та революцій, попав на якийсь новий тихий світ, де затишно і так байдуже. Сонце і більше нічого. І ще, правда, батько... Любий мій, коханий батько!...

Володька оточили всі присутні. Матвій почув лиху вістку і прибув. Застав Володька вже після крізи, яка пройшла щасливо. Сім днів лежав у непритомності. Тепер опритомнів і відчув голод. Йому дали пареного молока. Випив трошки і дуже швидко почув, як прибуває сила. Вже він може поворушити язиком, пальцями рук і ніг. Смак молока видався дуже гірким. Хочеться чогось солоного або кислого. Одначе такого йому не дають.

За вікном уже весна. На річках рухнув лід. На полях зникає сніг. Сонце лле і лле гарячі проміні на землю, заливає ними кожну тваринку, бинку, камінь. Оживає природа, бренить, барвіє.

Матвій приїхав ще саньми, але тепер квапиться вертатись, бо боїться, що зникне останній сніг і не буде можна їхати. Оповідає, що і в Тилявці люди на тиф нездужають. Довідується, що в Дермані за цей час багато похоріло. Багато людей померло. Матвій хоче забрати Хведота до дому. Василя вислав до війська. Це дуже всіх здивувало. Якже так? Нема ніякої мобілізації і порядний господар висилає свого найстаршого сина до війська. Хай там вовтузяться всякі волоцюги. А хазяїнові не місце там...

На це Матвій: — Воно, я поміркував так: бачу, що минуло вже наше. Тепер, люди мої, мало за землю битися... Тепер, знаєте, наперед ту землю відвоювати треба. І я так кажу: за нашу землю воює тепер всяк, кому тільки не заманеться. А господар її, наш мужик сидить, зложивши руки і чекає. Думає собі, хай, мовляв, бються, а я перечекаю. Ні. Теперка не те. Теперка не перечекаєш... Теперка, хто кров проллє, того земля... Я цілий свій вік лив на неї піт свій, а тепер сина післав, хай кров пролле, як треба буде. Не чийого сина, а свого таки...

— То Василь у війську знов? — не витерпів і через силу радісно питає Володько.

— Егеж! — коротко відповів Матвій. А Хведота заберу. Он весна йде... Може хоч бороною поволочить трохи. Посіяти сам ще потраплю...

Володько чує безсилість. Він не може втримати сліз своїх. Може то слабість, може щастя велике. Він ще і ще раз переконується, що отой суворий, простий, з розумними очима дід, то його власний батько. Йому приємно від цього, бо бути сином такого батька, це найбільше щастя на землі. Володько не знає добре, що з ним твориться. Оголені його нерви так само, як і колись в дитинстві, гостро сприймають кожний звук, кожну барву... До голови приходять возвишені думки, які немов відкривають перед ним нові, невидимі до цього часу, простори. І от тепер, бачучи перед собою рідного батька, чуючи його мову, йому хочеться зірватися з постелі, обняти батька і цілувати його тверді мозолисті руки, його широке чоло, його благородні, зі щирим, отвертим поглядом, очі.

Він помітив, що батько не тільки працює, але й думає. Він не виявляє своїх дум назверх. Здається, все робиться так, як йому хочеться. Але коли приглянутись, то він цупко тримає життєве стерно у своїх міцних пястуках і пильно стежить, щоб ніодна хвилина його життя не лишилася неоплідненa творчою думкою.

Шкода, що Володько не може ще встати, щоб довше побути з батьком. Тих кілька днів, які він тут проведе, надто мало для Володька, а до всього він бачить батька лище пару разів на день. Все він десь ходить, їздить, говорить з людьми. Володько не відважиться сказати батькові, щоб він лишився коло нього...

Приїхав зі Залужа Хведот. Він вдоволений, що їде до дому. Наука не цікавить його. Його більше тягне до господарства. А Матвій каже: — То, знаєте, кому що... Кому кадило, а кому ціп. Кожна людина має те робити, до чого лежить її душа. Силуваним волом не наробишся... Мої сини мусять самі собі вибірати життєву дорогу. Я маю допомагати їм так довго, поки буде на це потреба. Далі хай самі борються.

сея люди...

Вечором сходяться до Єли—

— Ну, а як там у вас? Що там Петлюра?...

— У нас тихо. Он тільки зле самогон женуть. Нема кому припильнувати.

Довго гуторять, міркують. На весну мають ділити панські землі. Матвій заявив, що він у тім „неконтентний". Хай, хто хоче, бере, а він на дароване не ласує. Він на свому прожив, дітей своїм хлібом вигодував, хтілосяб на свому і кості зложити.

Матвій з Хведотом відїхали. Володько ще не встає, хоч виразно поправляється. Дуже тяжко доткнула його вістка, що померла тітчина Катерина Ще недавно була здорова. Матвій був у тітки, відвідував, забрав Хведота. Все було як слід... А минуло півтора тижня, Катерина лягла і по кількох днях не стало її. Лишилася її маленька дочка сиротою. Володько згадує ту людину. В очах його вона все та весела щебетуха, ясноока дівчина, яку знав ще в Лебедщині. Чого побоювалась Настя, те і не минуло. Не мала вона щастя замужем. Чоловік не шанував її. Родилась дочка, а він хотів сина. Мало не вигнав її разом з дитиною. Катерина поплатилася за нерозважне кохання, мов той метелик, що легковажно летить на вогонь. Скільки пісень виспівала вона. Скільки не доспала ночей. Скільки вилилося з її синіх очей гарячих дівочих сліз. Всьому тепер кінець. Володько нездужав навіть піти на похорон...

(Дальше буде).

У перших місяцях по шлюбі жінка питається чоловіка:

— Чи продав би ти мене за тисячу долярів?

Чоловік: Ніколи в світі!

Жінка: — А за сто тисяч?

Чоловік: — Ніколи!

Жінка: — А за міліон?

Чоловік (із жалем): Хто дасть за тебе міліон?!

ПРОТОКОЛ

з нарад головного екзекутивного комітету У. Н. Союзу, які відбулися 21-го грудня 1936 року в головній канцелярії У. Н. Союзу під ч. 81-83 Гренд Стріт, Джерзі Сити, Н. Дж.

У нарадах, які почалися в 10-тій годині рано, взяли участь: головний предсідник М. Мурашко, заступник головного предсідника В. Малевич, головний рекордовий секретар Д. Галичин і головний фінансовий секретар-касієр Р. Слободян.

Головний предсідник відкрив збори й у часі нарад полагоджено та вирішено такі справи:

Продаж бондів. Рішено продати отсі бонди: Юнайтед Стейтс Трежюрі 2¾% за $310,101.56, які були закуплені за $305,320.32; Стейт оф Луїзіяна Гайвей 5% за $58.750, які свого часу закуплено за $48,716; Федерел Ленд Бенк 3% за $25,734.38, які закуплено за $24,689.44; Лінгерст, Н. Дж., 5½% за $31,200, які свого часу були куплені за $30,000, а опісля впродовж якогось часу були невиплатні щодо відсотків і щодо самого капіталу.

Купно бондів. Постановлено закупити такі бонди: Монтана Павер Ко., 3¾% за $50,625; Оклагома Гез і Електрік Ко., 3¾% за $25,625; Моріс і Есекс Рейлровд Голд Морґедж 3½% за $19,000; Пасіфік Гез і Електрік Ко., 3½% за $10,275; Юніон Кавнті Риджінел Скул 4% за $24,703; Ґовермент оф Філіпін Айленд 4½% за $112,593.75; Тавн оф Вест Ню Йорк, Н. Дж., 4½% за $15,242.33; при випуску нових державних бондів дано оферту на $1,500,000 Юнайтед Стейтс Трежюрі 2½% та отримано 15% з баженої суми, а саме $225,000. Значить, організація закупила тих бондів на суму $225,000.

Маямі Флорида бонди. Рішено виміняти $100,000 тих бондів на довше реченцеві зворотні бонди з тими самими відсотками. За залеглі відсотки від тих бондів організація отримає цертифікати, платні в 1941 році. Треба тут зазначити, що ціна зворотних бондів є вже тепер $98 за $100, отже зближається до тої ціни, яку колись заплачено за ті бонди.

Уділення нових морґеджів. Рішено уділити морґедж у сумі $5,000 на реальність Генри Ендеса в Норт Берґен, Н. Дж.

Дивіденди. Постановлено уділити відповідні дивіденди в формі опусту в місячних вкладках для тих усіх повнолітних членів, що є вже три або більше років членами котрогобудь з отсих пятьох кляс нового роду обезпечення: О, Р, Е, W, Т. Значить, до дивіденту будуть управнені ті всі члени, що були обезпечені в старому роді й упродовж 1933 року перейшли до нового роду обезпечення, а також ті всі члени, що вступили до організації в роках від 1-го січня 1926 року до 31-го грудня 1933 року й обезпечили себе в клясах О, Р, Е, W. Таксамо рішено уділити відповідні дивіденди в формі опусту в місячних складках для тих дітей, що є вже три або більше років членами кляси II. Молодечого Департаменту. (Докладні інформації щодо згаданих тут дивідент будуть подані в „Свободі" ч. 1 з 2-го січня 1937 р.).

Статут. Переглянено та обговорено ті параґрафи статуту У. Н. Союзу, які, згідно з домаганням асекураційних властей деяких стейтів, треба буде змінити на наступній конвенції У. Н. Союзу.

На тім закінчено наради в годині 5:30 ввечір.

Д. Галичин,
головний рек. секретар.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Відчит п. Еткінсон.

В неділю, 13. грудня б. р. в церковній галі укр. прав. церкви відома американська діячка Ф. Г. Еткінсон дала цікавий відчит про свої враження з недавної подорожі по Европі, зокрема про українські землі під Советами та Польщею. Пані Еткінсон голосна ще й з того, що була вязнена поляками за здогадливі грошеві надуживтя. Про некультурне поведення поляків з тої причини писала вся преса. Тож не диво, що відчитова саля була вщерть виповнена нашими, американськими, а навіть польськими людьми, бо всі особисто хотіли послухати цікавої бесідниці. Зазначити належить, що п. Еткінсон не знала про українську справу перед своїм виїздом до Европи. Довідалася про неї на місці. Доказувала це тим, що „в Україні люди ширі, більш культурні, приємніші, ввічливіші", та що „Росія живе під культурним блеском України радше ніж Україна під блеском Москви". Або, говорячи про місто Харків, вона хвалила памятник „великого чоловіка, що мусів цінити жінок", бо на височенім мармуровім стовпі, на котрім спочиває памятник, крім багатьох образів, узятих з його писань, на самій горі видніє образ жінки. „На тому памятнику„ продовжала бесідниця, була дата 1848—1861".

„Це був Шевченко, найбільший український поет" пояснив проф. Грановський бесідниці. „Отут його портрет", сказав, показуючи на образ Шевченка. Бесідниця глянула і пізнала Шевченка... Так, отже пані Еткінсон цінила Шевченка і не знала, хто він був... Тому не диво, що уся її бесіда була щира, зовсім безсторонна.

Свою півторигодинну промову бесідниця підчинила під два головні заголовки: „Український вплив на Росію", і „Релігійне життя в Україні".

Щодо першої точки, то бесідниця описувала кольосальні музеї, виставові палати, прим. у Москві, в котрих показують здобутки „української національної меншости" (слова бесідниці), як вишивки, писанки, малюнки, книжки і т. д., словом, усе, що може дана нація витворити. „Усе те таке ґарне, таке велике, що воно завойовує Московщину", говорила.

Про релігійну справу сказала, що церкви позачинювані. В Києві, прим., церква св. Софії, Печерська Лавра, Михайлівський монастир і інші церкви позамикані. „Релігію Христа заступлено комуною". Місце всього виповнено шаленою пропаґандою. Скрізь нічого не видно лише пропаґанду. Скрізь можна бачити цитати Леніна, Сталіна й інших божків комунізму, що „життя є краще, щасливіше". Скрізь поуставлювано двояку пропаґанду — „вчора і нині". Приміром по одній стороні в церкві буде молячася дівчина з свічкою перед образом Пречистої Діви Марії, а по другій стороні дівчина ударниця перед образом Леніна чи Ворошилова. По одній стороні поміщик лютує над мужиком — по другій — рай селянина в колгоспі; по одній стороні Адам і Ева, а з них біблійне виврування повстання роду людського — а по другій малпи, горилі і т. д.

Про будову домів говорила багато, але не вірить у велику індустріялізацію, хоч поступ є, бо все ще має великі хиби. В одному, що СССР перевищив Злучені Держави, це в своїй дикій пропаганді.

Відчитом проводив д-р А. Грановський. Були теж українські танці й сольо на скрипці Івана Дениса.

Ф. Луців.

АЛЕНТАВН, ПА.

Листопадове Свято.

Згадане свято відбулося ще 29-го листопаду й досі нема найменшої згадки про це. Саме тому берусь я до описання цього свята. Але що я вже не молоденький, бо вже доб'гає мені сімдесять пятий рік, то прошу тих, які оули учасниками, не брати мені за зле, якби я щось або когось оминув.

Думаю, що не помилюся, як піднесу заслужену похвалу п. вчителеві Івановї Зазворському і місцевому хорові ім. Мик. Лисенка, які поклали найбільше зусиль у тому великому здвизі.

В неділю рано тогож дня місцева молодь уладила в церкві могилу, яка викликала у кожного і кожної з присутніх сум, а також і віру в непереможну побіду над ворогами українського народу. Ця могила нагадувала ці великі жертви — десятки тисяч найкращого квіту, підкошеного нашим відвічним ворогом; ця могила не тільки будила до пімсти над ворогом тих, які родилися на рідній землі за океаном, але будила й тих, які родилися тут, які ще рідної землі і не бачили, А запримітити цю бадьорість і любов до їх Батьківщини можна було на їх лицях та по їх поведенні, як їх кільканадцять у стрілецьких строях з крісами на раменах здисциплінованим походом увійшли до просторої місцевої церкви, а за ними відділ Червоного Хреста в одностроях. Вони зложили вінки на могилу. Стали в ряд і члени відділу О.Д.В.У., ч. 23; а посеред них місцевий парох о. Сенета відправив над могилою панахиду, до якої приспівував місцевий хор. Дуже зворушливу проповідь виголосив о. парох. Люди, виходячи з церкви, плакали.

Вечором знову зійшлась наша свідома громада на святочний концерт та представлення „Київ наш", та щоб вислухати святочного реферату п. Д. Галичина.

Свято відкрив о. Сенета, а потім співав наш славний хор під проводом нашого працівника, учителя Зазворського самі стрілецькі пісні, а кожна з них так досконало виконана, що годі вимагати щось кращого. Між піснями були виступи дітей місцевої парохіяльної школи з деклямаціями. Діти понисалися теж гарно.

Великою несподіванкою і приємністю було, як зголосилась до виголошення деклямації пані Галичин. Деклямація була виголошена так досконало, що публика довго не забуде її.

Після концерту була маленька перерва. Потім був реферат п. Галичина. Реферат був дуже змістовний, повчальний, зворушливий, так, що присутні слухачі оплескували промову кільканадцять разів.

Останньою точкою програми було представлення „Київ наш", у якому виступали аматори, тутешні хлопці і дівчата. Хлопці в однострoях нагадували дійсних борців за Київ. Зображення цієї вистави було дуже зворушливе. Аматори вивязалися дуже добре. Публика теж дописала.

От так славно і гідно вшанувала алентавнська громада день Першого Листопаду.

Марко Шеремета.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Ювилейний концерт в честь Матери Зиновії, чину сс. василіянок.

З нагоди 25-ліття існування чину сс. василіянок і українського Сиротинця в Філядельфії українське громадянство за старанням товариств, згуртованих при укр. гр.-кат. катедрі, влаштувало несподівано успішний ювилейний концерт, в неділю, дня 20. грудня б. р., в українській галі в честь Високопреподобної Матери Настоятельки Зиновії.

Перед приїздом до Америки, 10 літ тому, Ма Зиновія вчителювала в інституціях сс. василіянок, між іншими в гімназії сс. василіянок у Львові. Свій виховний хист, своє педагоґічну здібність і невтомну працю примінила Мати Зиновія по цім боці океану до виховання сиріт при монастирі сс. василіянок у Філядельфії і Чесепік. Уважно приглядалося громадянство гарним вислідам праці Матери Зиновії у вихованню сиріт у релігійному і народньому дусі. Сама знаменита пяністка, передавала Мати Зиновія свій талант через науку музики. Хор Сиротинця є добре нам знаний з виступів на Листопадових Святах, Святах Злуки і інших національних сходинах. Всі сироти говорять, читають і пишуть гарною українською мовою, українською мовою передають свої молитви за визволення українського народу, пишаються українською ношею і ґанцюють українські національні танці. Заслуга Матери Зиновії є в тім, що повнолітні сироти, опускаючи сиротинець, стають добрими членами своєї церкви і свого народу.

Концерт і спільна вечеря в честь Матери Зиновії були висловом подяки за її працю в гому напрямі. Хай її Бог благословить добрим здоровлям і силою в дальших тяжких трудах.

Чистий дохід коло $200 передано на сиротинець.

Комітет свята.

— Чи хотіли6 ви дожити до сотого року?
— Гм, правду сказати, ні, бо тепер дуже тяжкі часи, хіба пізніше.

Молі.

Іцик хоче купити в аптиці щось на молі. Аптикар поручає нафталінові кульки. Іцик купує кілька.

На другий день купує ще сто.

На третій день купує триста.

На четвертий день приходить і жадає пятьсот.

— Пощо вам стільки? — питається аптикар.

— А ви хіба думаєте, що то так легко вцілити молю кулькою?

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВІЛКС-БЕРИ, А. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 323, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 3-го січня, в гали церковній, зараз по Сл. Божій. Просимо всіх членів прийти на ті збори, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючі члени щоб вирівняли свої довги. Подаємо до відома, що уряд на 1937 рік вибрано такий: Іван Чолій, предс.; Іван Мельник, фін. секр.; Лука Худоба, кас.; Іван Барнас, рек. секр.

БІНҐЕМТОН, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 21, повідомляє всіх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 3-го січня, в годині 2-гій пополудні. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо буде вибір нового уряду, як також деякі справи до рішення. Тих, що довгують, просимо вирівнати свій довг. — Мих. Гулячок, предс.; Теодор Сцяк, секр.

ВІЛМІНҐТОН, ДЕЛ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 247, подає до відома всім місцевим і позамісцевим членам, що річні збори відбудуться в неділю, 3-го січня, в годині 3-тій пополудні, під ч. 623 С. Гілд Ст. Просимо всіх членів прийти хоч раз на рік на річні збори та послухати спарвоздання й вибрати уряд на 1937 рік. Просимо членів, щоб привели зі собою нових членів, бо наші люди записуються до чужих орґанізацій, а своє рідне минають. Сором дивитися на те, як наш нарід за своє рідне не дбає. — Микола Кравчишин, предс.; Іван Гичка, кас.; Петро Сас, секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На народні цілі.

На семому конґресі Обеднання, що відбувся 20. грудня ц. р., зложили делеґати по $5 яко дар від наступних відділів У. Н. Союзу та інших орґанізацій: від. 325 У. Н. Союзу, Бруклин, Н. Й.; від. 83 У. Н. Союзу, Філядельфія, Па.; від. 43 ОДВУ; від. 64 У. Н. Союзу, Петерсон, Н. Дж.; від. 142 У. Н. Союзу, Елізабет, Н. Дж.; від. 349 У. Н. Союзу, Менвіл, Н. Дж.; Центральний комітет укр. нац. орґ. міста Елізабет, Н. Дж.; від. 160 У. Н. Союзу, Джемейка, Н. Й.; від. 374 У. Н. Союзу, Бостон, Масс.; від. 312 У. Н. Союзу, Савт Плейнфілд, Н. Дж.

Далі на конґресі зложили:

Бруклин, Н. Й. Від. 158 У. Н. Союзу $10.

Стейплетон, Н. Й. Від. 211 У. Н. Союзу $15, призначуючи по $5 на інвалідів, Рідну Школу й визвольну боротьбу.

Бруклин, Н. Й. Від. 310 У. Н. Союзу $20.95, призначуючи $10.60 на Рідну Школу, $5.35 на інвалідів, а $5 на видатки конґресу.

Честер, Па. Від. 237 У. Н. Союзу $25, признаючи ту квоту для найбільше потребуючих родин політичних вязнів варшавського процесу.

Філядельфія, Па. Від. 83 У. Н. Союзу $42, признаючи ті гроші на Рідну Школу.

Гром. М. Качмарчик жертвував $2 на інвалідів.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

В память доброго громадянина.

Дня 27. вересня ц. р. упокоївся в Філядельфії по тяжкій недузі на запалення голови член тов. Івана Франка, від. 83 У. Н. Союзу, бл. п. Михайло Клапко. Покійний був довголітним членом згаданого товариства, як також кілька разів був урядником. Похорон відбувся дня 30. вересня при великому здвизі народу. Після відпровадження тіла Покійного на вічний спочинок гості зійшлися в салі клюбу Українсько-Американських Горожан, де предсідник товариства М. Головатий сказав кілька теплих слів про Покійного і попросив опісля до слова П. Кобільника. Покликаний бесідник згадав про життя Покійного, розказав про його заслуги на народній ниві і про його патріотизм. Бл. п. Михайло Клапко брав чинну участь в українському громадському життю, працював довгі літа в Домі Українсько-американських Горожан, був його директором і бібліотекарем. Покійний дбав дуже про зріст членів У. Н. Союзу, як також найбільше причинився до заснування української місцевої школи ім. Івана Франка. П. Кобільник попросив, щоб приявні на знак віддання пошани памяти Покійного зложили жертви на Рідну Школу в ріднім краю. Збіркою занялися Анна Рудакевич і Петро Семків. Збірка принесла $37. До цього доложив М. Шиманський $5 замісць вінка на могилу Покійного.

Другим бесідником був П. Пеленський, предсідник У. А. Горожанського Клюбу. Він висказав щирий жаль з приводу смерти Покійного. По нім забрав слово Іван Витязь, який знав Покійного від давніх літ. Потім говорили ще М. Бурий, Насевич та Е. Онищук з Нюарку. Всі бесідники підкреслями добру вдачу Покійного, його любов до свого рідного і гарячий патріотизм.

Покійний полишив жінку та 18-літню доньку Олю, яка хоч тут зросла, проте є щирою і свідомою українкою. Тому, що Покійний так щиро працював для орґанізації У. Н. Союзу, його похороном занявся в першій мірі предсідник відділу 83 У. Н. Союзу, ім. Івана Франка, а також секретар С. Чорномаз та касієр Рибак.

Жертви на Рідну Школу зложили по $1: М. Головата, М. Головатий, П. Пеленський, Кобільник, Маланюк, Дубнак, Е. Онищук, К. Свист, А. Рудакевич, С. Рудакевич, К. Мельничук, Е. Рій, М. Рутецька, О. Садич, В. Булокур, Й. Маланцевич, П. Солонинка, В. Гогин, К. Занчук, Ф. Лободинський, М. Коверда, П. Семків, О. Сава, Т. Януш, М. Нисевич, Н. Квасінський, М. Клапка, О. Клапка, А. Прийма. Дрібними $8. М. Шиманський $5, разом $42. Гроші вислано через Обєднання на призначену ціль.

С. Чорномаз,
секретар від. 83 У.Н.С.

СТ. ЛУІС, МО.

На інвалідів.

З нагоди Листопадового Свята в укр. гр.-кат. церкві зложили на інвалідів: д-р М. Клим, Г. Криса, Анастасія Криса, Т. Владика, І. Якимів, Катерина Пилипчук, М. Дмитрищин, М. Сопко, Й. Івасишин, Т. Шпить, М. Ґардигайло, П. Ґолдак, Катерина Рабко, В. Паращак, А. Помірко й о. Й. Ганик по $1; Катерина Якимів, М. Хомик, Марія Шпить, Катерина Тиндик, М. Рабко, М. Паращак, Стефа Пшехорська, К. Івасишин і В. Петришин по 50 ц.; Анна Владика й С. Хомик по 25 ц. Разом зібрано та переслано через Обєднання $21.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ. (82)

Тарзан пробував переконати Нкіму, щоб лишилася з Орандом. Але вона нервово зверещала, так, що Тарзан перестав її далі переконувати. Нкіма любила знаходитися в небезпечних ситуаціях, але лише тоді, коли мала переконання, що з небезпеки вийде цілою. З Тарзаном вона якраз мала таку запоруку. Тому вона, задерши хвіст, подалася за ним.

По кількох годинах шалених перегонів верхами дерев жилаві мязи маленької малпи почали томитись. Її руки і ноги пашіли з болю. Але вона старалася не звертати на це уваги й хоробро дотримувала Тарзанові товариства. Та через годину вона почала вже Тарзана благати: „Забудь людей леопардів; положімся трохи відпочати". Але Тарзан гнався все далі.

В цю пору всі воїни людей леопардів зібралися разом і в святочному настрою машерували до святині, щоби поклонитися свойому божкові. В такій хвилі вони всі знаходилися в дуже піднесеному настрою. Дикі вже з природи, в такі хвилі вони ставали ще більше жорстокими й жадними крови. Цей настрій дикою радістю розливався їм по жилах.

Люлімі своєю хитрою промовою довів їх до найвищого щабля їх чуттєвого унесення. Він розказував їм про їх непоборність, про силу, яку вони мають завдяки їх солідарности й орґанізованости, а передовсім завдяки їх обожанню його самого. Люлімі закінчив, кажучи, що на бенкеті буде їм представлена нова богиня. З цими словами він приказав Калі Бвані бути готовою.